

ถอดบทเรียนเกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพปลูกสวนป่า ประจำปี ๒๕๖๖

ส่วนส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ
สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้ กรมป่าไม้

พิธีพระราชทานโลรางวัลปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน
เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และสหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๖๖

นายมนรัตน์ วิวิธนาการ
เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ สาขาอาชีพปลูกสวนป่า ประจำปี ๒๕๖๖

ที่ปรึกษา

นายสุรชัย อจลบุญ	อธิบดีกรมป่าไม้
นายบรรณรักษ์ เสริมทอง	รองอธิบดีกรมป่าไม้
นายสุทธิรัตน์ จันทร์เจริญ	ผู้ตรวจราชการกรมป่าไม้
นายพัฒน์พงษ์ สมิตติพัฒน์	ผู้ตรวจราชการกรมป่าไม้
นายสุวรรณ ตั้งมิตรเจริญ	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการส่งเสริม การปลูกป่า
	ทำหน้าที่ผู้ตรวจราชการกรมป่าไม้
นายเฉลิมเกียรติ สุดสาคร	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการจัดการ และควบคุมป่าไม้
	ทำหน้าที่ผู้ตรวจราชการกรมป่าไม้
นายเสริมยศย์ ชำนาญคำ	ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการปลูก ไม้เศรษฐกิจ

ผู้เรียบเรียง

นางสาววารินทร์ ตรีมงคล	นายวิฑูรย์ เขียวบาง
นางสาวณัฐธราภรณ์ แก่นนาคำ	นายันทวุฒิ สุนทรวิทย์

ภาพประกอบ

นายวิฑูรย์ เขียวบาง	นางสาวณัฐธราภรณ์ แก่นนาคำ
นายปฐมวิ พุฒิไพโรจน์	นายกฤษณ์พงศ์ ลีวฤกษ์พันธ์
นางสาวฐาปณี นำไทย	นางสาวอมิณา ดีโพธิ์รัมย์
นางสาวเบญจวรรณ มั่นบัว	

ประสานงาน

นายจักรพงษ์ ชนะบุญ

ปกและรูปเล่ม

นายวิฑูรย์ เขียวบาง นายกฤษณ์พงศ์ ลีวฤกษ์พันธ์

จัดพิมพ์โดย

ส่วนส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้ กรมป่าไม้

พิมพ์ ครั้งที่ ๑ จำนวน ๕๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ปริ-วัน

๕๐ อาคาร เคยู อเวนิว ชั้นที่ ๒ ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว

แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐

คำนำ

กรมป่าไม้ได้ดำเนินการคัดเลือกเกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพปลูกสวนป่า เป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๐ เป็นต้นมา เพื่อค้นหาเกษตรกรที่มีผลงานดีเด่นด้านการปลูกสวนป่า ที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม และทำสวนป่าด้วยความอดุสาหะ มานะพยายาม รวมทั้งเพื่อยกย่องเกียรติคุณให้ปรากฏ และยึดถือเป็นตัวอย่างตลอดจนเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านอาชีพปลูกสวนป่า

สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้ จึงได้จัดทำหนังสือถอดบทเรียนเกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพปลูกสวนป่า ประจำปี ๒๕๖๖ เล่มนี้ขึ้นเพื่อเป็นการศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการปลูกสวนป่า โดยเป็นการนำองค์ความรู้จากการทำสวนป่า และปัจจัยความสำเร็จที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาการทำสวนป่าของเกษตรกร และบุคคลทั่วไปที่สนใจ ให้เกิดแรงบันดาลใจ สามารถนำไปประยุกต์ ปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ตามความเหมาะสมกับบริบทของตนเอง อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ ที่สามารถนำความรู้ที่ได้จากการถอดบทเรียนไปประยุกต์ใช้ในงานส่งเสริมให้เกิดสัมฤทธิ์ผลต่อไป

คณะผู้จัดทำได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจาก สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๘ (นครราชสีมา) สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๙ (ชลบุรี) สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๑ (สุราษฎร์ธานี) และสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๔ สาขานครสวรรค์ ในการให้ข้อมูลสำหรับจัดทำหนังสือเล่มนี้ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้

กรกฎาคม ๒๕๖๖

สารบัญ

	หน้า
ปกหมุดเกษตรกรดีเด่น	ก
สาขาอาชีพปลูกสวนป่า ประจำปี ๒๕๖๖	
นายมนรัตน์ วิริธนากร	๑-๑๐
เกษตรกรจากจังหวัดพิจิตร เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ รางวัลชนะเลิศ อันดับที่ ๑	
นาวาโทไพโรจน์ พิริยะประภาสกุล	๑๑-๒๐
เกษตรกรจากจังหวัดระยอง เกษตรกรดีเด่น รางวัลชนะเลิศ อันดับที่ ๒	
นางดลพร กรณ์ทิพย์	๒๑-๓๐
เกษตรกรจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี เกษตรกรดีเด่น รางวัลชนะเลิศ อันดับที่ ๓	
นายกฤษพิพัฒน์ ล้อจรรยาวานิช	๓๑-๓๘
เกษตรกรจากจังหวัดบุรีรัมย์ เกษตรกรดีเด่น รางวัลชมเชย	
ปัจจัยความสำเร็จต่ออาชีพปลูกสวนป่า	๓๙
ทำเนียบเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ สาขาอาชีพปลูกสวนป่า	๔๐-๔๑

ปึกหมุดเกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพปลูกสวนป่า ประจำปี ๒๕๖๖

นายมนตรี วิจิตร
จังหวัดพิจิตร

นายฤกษ์พัฒน์ ลีธรรมยาณิช
จังหวัดบุรีรัมย์

นางฉลพร กรณิกิณี
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

นาวาโทไพโรจน์ พิริยะประกาศกุล
จังหวัดระยอง

ยางนา *Dipterocarpus alatus* Roxb. ex G. Don

นายมนรัตน์ วิจิธนากร

เกษตรกรจากจังหวัดพิจิตร เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ
รางวัลชนะเลิศ อันดับที่ ๑

ข้อมูลทั่วไป

อายุ : ๕๗ ปี

การศึกษาสูงสุด : ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

สาขาพาณิชยกรรม

สถานภาพ : สมรส

ที่อยู่ปัจจุบัน : เลขที่ ๘๖๙ หมู่ที่ ๕ ซอยรังสิต-

นครนายก ๕ แขวงประชาธิปไตย เขตธัญบุรี

จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ ๑๒๑๓๐

โทรศัพท์ : ๐๘ ๑๙๓๒ ๕๕๓๘

ข้อมูลสวนป่า

ประเภทเอกสารที่ดิน : โฉนดที่ดิน

พื้นที่ปลูกสวนป่าทั้งหมด : ๕๕๑-๐-๔๐ ไร่ จำนวน ๒๔ แปลง

รูปแบบการปลูก : เต็มแปลง

ที่ตั้งสวนป่า : ตำบลท้ายน้ำ ตำบลทะนง อำเภอโพทะเล และ ตำบลแหลมรัง อำเภอบึงนาราง
จังหวัดพิจิตร

รายละเอียดของสวนป่า

- ปลูกสัก ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ เนื้อที่ ๕๒๑-๐-๔๐ ไร่
- ปลูกยางนา ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ เนื้อที่ ๑๐-๐-๐ ไร่
- ปลูกประดู่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ เนื้อที่ ๒๐-๐-๐ ไร่

ความคิดริเริ่มในการปลูกสวนป่า

เดิมประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวทำร้านอาหาร แต่คิดว่าอาชีพที่ทำอยู่ไม่ยั่งยืน จึงพยายามเก็บเงินซื้อที่ดินเพื่อทำเกษตรกรรม และมีความมุ่งมั่นตั้งใจซื้อที่ดินคร่าวละ ๑๐-๕๐ ไร่ ในท้องที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ซึ่งเดิมเป็นที่นาและไร่อ้อย โดยแรกเริ่มเกษตรกรได้ปลูกข้าวและทำไร่อ้อยเช่นเดียวกับเกษตรกรรายอื่น ๆ แต่ได้ผลผลิตไม่ดี จึงได้ทดลองปลูกไม้เศรษฐกิจ คือ ไม้สัก ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง พบว่าไม้สักเป็นไม้ที่มีค่าและมีราคาแพง อีกทั้งเพื่อเป็นตัวอย่างให้แก่เกษตรกรผู้มีอาชีพทำนาหรือไร่อ้อยเพียงอย่างเดียว

โดยเริ่มปลูกตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ขณะนั้นมีอายุ ๒๙ ปี และตั้งเป้าหมายจะนำไม้ในสวนป่ามาใช้ประโยชน์ในการแปรรูปและทำผลิตภัณฑ์ไม้ต่าง ๆ นับจากเริ่มปลูกให้ได้ภายในระยะเวลา ๓๕ ปี ก่อนที่จะส่งต่อให้รุ่นลูกรุ่นหลานสานต่อ ซึ่งขณะนั้น กรมป่าไม้มีโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า โดยสนับสนุนงบประมาณให้เกษตรกรปลูกไม้เศรษฐกิจในที่ดินของตนเอง และมีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ เกษตรกรจึงไม่ลังเลที่จะเข้าร่วมโครงการดังกล่าวของกรมป่าไม้ และนำพื้นที่แปลงอื่น ๆ เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง

ความพยายามฟันฝ่าอุปสรรค

ในช่วงแรกของการปลูกสวนป่า เกษตรกรต้องใช้ความพยายามทำให้คนในครอบครัวและเพื่อนบ้านเห็นถึงความมุ่งมั่นตั้งใจในการปลูกไม้สัก ที่ในขณะนั้นถือว่าเป็นไม้หวงห้าม การจะตัดต้องขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ หลายคนจึงมองว่าปลูกแล้วตัดไม่ได้เป็นเรื่องยุ่งยาก ซึ่งเกษตรกรได้ศึกษาและได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ จนเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติทั้งด้านวิชาการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จึงมุ่งมั่นตั้งใจในการปลูกไม้สักและฟันฝ่าอุปสรรคในการปลูกสวนป่า เป็นระยะเวลา ๒๘ ปี รวมพื้นที่ทั้งหมด ๕๕๑ ไร่ ซึ่งในปัจจุบันก็ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าการดำเนินการที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จ การตัดไม้สัก หรือการแปรรูปไม่ได้ยุ่งยากเหมือนที่คิดแต่อย่างใด และสามารถใช้ประโยชน์จากไม้ที่ปลูกได้ในที่สุด

ในการเริ่มต้นทำสวนป่า เกษตรกรได้พยายามศึกษาชนิดของดินที่ปลูก เนื่องจากดินแต่ละแปลงมีความอุดมสมบูรณ์แตกต่างกัน และมีการคัดเลือกกล้าสักที่จะนำมาปลูก โดยคัดเลือกแหล่งกล้าไม้ที่ดี จากจังหวัดแพร่ และจังหวัดลำปาง นำมาปลูกในที่ดินครวละ ๒๐-๓๐ ไร่ และเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งในการปลูกช่วง ๑-๒ ปีแรกได้ปลูกพืชตระกูลถั่วและกล้วยร่วมกันในแปลง เพื่อให้ต้นไม้ที่ปลูกเจริญเติบโตได้ดีขึ้น อีกทั้งในช่วง ๓ ปีแรกต้องพยายามป้องกันไฟไม่ให้เข้ามาทำลายสวนสัก นอกจากนี้ได้ปรับปรุงแบบระยะเวลาการปลูกให้มีความเหมาะสม และเป็นไปตามหลักวิชาการ โดยอาศัยประสบการณ์จริง จากเดิมปลูกกระยะ ๒x๒ เมตร หรือ ๔๐๐ ต้น/ไร่ พบว่า ต้นไม้จะค่อนข้างแน่นเกินไป จึงปรับเป็นระยะ ๒x๔ เมตร หรือ ๒๐๐ ต้น/ไร่ และเมื่อต้นสักมีอายุได้ ๗-๘ ปี จะทำการตัดขยายระยะ โดยเลือกตัดต้นไม้ที่ไม่สมบูรณ์ และปลูกไม้อื่นทดแทนในช่องว่าง เช่น มะฮอกกานี พะยูง ไผ่ชางหม่น เพื่อไม่ให้เกิดวัชพืช ทำให้ต้นไม้มีความโต ได้ปริมาณเนื้อไม้มีคุณภาพ และสามารถขายเป็นไม้ล้อยอดได้

ผลงานความสำเร็จในการปลูกสวนป่า และความยั่งยืนในอาชีพ

ผลงานความสำเร็จในการปลูกสวนป่า

เกษตรกรได้ปลูกและบำรุงดูแลรักษาสวนป่า มีการจัดทำระบบน้ำ ใส่ง่าย ลิดกิ่ง ป้องกันไฟฟ้า ตลอดจนบริหารจัดการสวนป่าด้วยความเอาใจใส่ ทำให้ต้นไม้มีการเจริญเติบโตดี มีอัตราการรอดตายสูง ทำให้ไม้สักที่ได้มีคุณภาพดี มีขนาดใหญ่ เป็นที่ต้องการของตลาด นอกจากนี้ยังได้มีการตกแต่งต่อไม้สักที่มีการแตกหน่อ ออกมาเพื่อให้มีการเจริญเติบโต ดูแลรักษา และใช้ประโยชน์ได้ในอนาคตต่อไป

ในปัจจุบันสวนสักมีการตัดขยายระยะ เพื่อนำเนื้อไม้บางส่วนที่ได้ไป จำหน่ายสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและบางส่วนได้นำมาเป็นวัตถุดิบในการดำเนิน กิจการอุตสาหกรรมไม้ และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ไม้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ บ้านไม้ สำเร็จรูป ผลจากการที่เกษตรกรดูแลเอาใจใส่สวนป่าเป็นอย่างดี ทำให้ไม้สักมี คุณภาพดีเป็นที่ต้องการของตลาด ดังจะเห็นได้จากเมื่อนำไม้ท่อนซึ่งมีเป็นจำนวนมาก ออกมาวางขาย ปรากฏว่า สามารถขายได้ในเวลาอันรวดเร็ว โดยเกษตรกรจะเป็น ผู้กำหนดราคาขายเองโดยไม่ได้อิงราคาของเอกชนหรือหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ และในแปลงสักที่มีการตัดขยายระยะ ได้มีการปลูกไม้พะยุง ซึ่งถือเป็นไม้เศรษฐกิจ ที่สำคัญ ทดแทนลงไปในพื้นที่อีกด้วย

สำหรับแปลงไม้ยางนา จำนวน ๑๐ ไร่ และไม้ประดู่ จำนวน ๒๐ ไร่ มีการเจริญเติบโตดี ในอนาคตสามารถนำผลผลิตที่ได้มาใช้เป็นวัตถุดิบในการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ไม้ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในอาชีพของเกษตรกรมากยิ่งขึ้น สำหรับไม้ยางนา ถือเป็นพืชพลังงานที่มีส่วนช่วยในการเสริมสร้างเศรษฐกิจสีเขียวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเกษตรกรได้มีการใช้ประโยชน์จากน้ำมันจากต้นยางนา เพื่อนำมาใช้เป็นพลังงานทดแทน ในการเติมรถไถแบบเดินตามสำหรับใช้ในแปลงสวนป่าของตนเอง ซึ่งสามารถช่วยลดต้นทุนในการดูแลสวนป่าได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เกษตรกรยังได้ลงมือปลูกสวนไผ่ชางหม่น เพิ่มอีก ๑๓๐ ไร่ ซึ่งจะสามารถนำมาใช้ประโยชน์และสร้างรายได้ภายใน ๔ ปี โดยตัดขายได้ทั้งหน่อและลำ และในอนาคตเกษตรกรมีแผนที่จะพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมไม้ต่อไป

สวนป่าของเกษตรกรซึ่งถือว่าเป็นสวนป่าขนาดใหญ่ของจังหวัดพิจิตร มีส่วนสำคัญในการช่วยลดคาร์บอนไดออกไซด์หรือเป็นแหล่งกักเก็บคาร์บอน ซึ่งจากการวิเคราะห์การดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์เบื้องต้น จากแปลงสวนป่าทั้งหมด มีประมาณ ๗๐ ล้านกิโลกรัมคาร์บอน ซึ่งในอนาคตสามารถต่อยอดพัฒนาขายเป็นคาร์บอนเครดิต ช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับสวนป่าได้อีกทางหนึ่ง อีกทั้งเกษตรกรได้มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การนำเศษไม้ ปลายไม้ มาบดผสมกับขี้เลื่อยและมูลของแพะ ซึ่งมีเป็นจำนวนมากที่เข้ามาในบริเวณสวนป่า เพื่อทำเป็นปุ๋ยหมักใช้ในสวนป่า เป็นการลดการใช้สารเคมี รวมถึงกำจัดวัชพืชในสวนป่าโดยการไถกลบ ไม้เผาทำลาย ซึ่งสามารถใช้เป็นแปลงตัวอย่างและนำไปสู่การสร้างแรงบันดาลใจให้เกษตรกรรายอื่นใช้เป็นต้นแบบในการดำเนินงานได้

ความยั่งยืนในอาชีพ

นับตั้งแต่ที่เกษตรกรได้ปลูกสวนป่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๘ จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๖) รวมเป็นระยะเวลา ๒๘ ปี ถือได้ว่าประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพนี้ เกิดการสร้างรายได้จากการทำสวนป่าสู่ธุรกิจอุตสาหกรรมไม้ที่เกี่ยวข้องกันแบบครบวงจร ตั้งแต่การปลูก การแปรรูป จำหน่ายทั้งไม้ท่อนและไม้แปรรูป การเพิ่มมูลค่าด้วยการทำผลิตภัณฑ์ไม้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ บ้านน็อคดาวน์ และมีการปลูกทดแทนเพื่อความยั่งยืนในอาชีพ โดยในปี ๒๕๖๕ มีรายได้จากการตัดไม้สักขาย ทั้งไม้สักท่อนและนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทสิ่งประดิษฐ์ รวมทั้งสิ้น ๘๙๗,๐๐๐ บาท และมีรายได้จากการขายไม้ซุงดล้อม (มะฮอกกานี) ที่ได้ปลูกแทรกลงในแปลงที่มีการตัดขยายระยะสวนสัก รวมทั้งสิ้น ๗๐๐,๐๐๐ บาท รวมรายได้ ๑,๕๙๗,๐๐๐ บาท/ปี อีกทั้งเกษตรกรยังมีความคิดริเริ่มที่จะดำเนินการสำรวจกำลังผลิตกลุ่มผู้ปลูกไม้สักในพื้นที่ เพื่อต่อยอดกิจการอุตสาหกรรมไม้อีกด้วย

บทเรียนของความสำเร็จ

นายมนรัตน์ วิวิธนาการ นับได้ว่าเป็นเกษตรกรต้นแบบให้ชุมชนในท้องถิ่นด้านการปลูกสวนป่าแบบครบวงจร สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัว และขยายการสร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับชุมชนท้องถิ่น ตั้งแต่ต้นน้ำ คือ การปลูก กลางน้ำ คือ การแปรรูปไม้ และปลายน้ำ คือ การตลาด เกิดความยั่งยืนในอาชีพ มีผลผลิตจากสวนป่าอย่างต่อเนื่อง สำหรับใช้เป็นวัตถุดิบในโรงงานอุตสาหกรรมไม้ อีกทั้งมีการปลูกทดแทน จึงทำให้เกษตรกรมีผลิตภัณฑ์ที่ได้จากไม้ออกจำหน่ายและสร้างรายได้ตลอดปี อีกทั้งเป็นสถานที่ศึกษาดูงานแบบครบวงจร แก่ผู้ที่สนใจปลูกไม้เศรษฐกิจในจังหวัดพิจิตรและท้องที่ใกล้เคียง ประการสำคัญสวนปายังเป็นแหล่งดูดซับคาร์บอน ช่วยลดปัญหาสภาวะโลกร้อน ตอบโจทย์ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

หลักคิดในการทำงาน

เกษตรกรมีหลักคิดในการทำงานที่สำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จในอาชีพ ดังนี้

๑. หากจะทำอะไรก็ทำให้จริงจัง อย่าย่อท้อ ต่อปัญหา ต้องอดทน ทำอย่างต่อเนื่อง เพราะทำครั้งเดียวยังไม่เห็นผล

๒. คิดประจําใจ “สักทอง ชุมทอง แห่งอนาคต”

๓. แนวคิด “สวนป่าไม่มีรั้ว” เป็นการสร้างสัมพันธ์มิตรกับคนในชุมชน ก่อเกิดเป็นรั้วธรรมชาติ โดยชาวบ้านได้ช่วยดูแลพื้นที่สวนป่า และที่ชาวบ้านเลี้ยงไว้เข้ามากินพืชหรือหญ้าในสวนป่าได้ และใช้ประโยชน์จากมูลแพะนำมาผสมกับขี้เลื่อย เพื่อทำเป็นปุ๋ยธรรมชาติในการบำรุงดูแลสวนป่าต่อไป

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑. ความมุ่งมั่น ตั้งใจจริง และอดทนทำในสิ่งที่คนทั่วไปมองว่าเป็นเรื่องยุ่งยาก จนสามารถทำให้ที่ดินซึ่งเป็นทีนาเก่า สามารถปลูกสวนป่าสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจได้ “พลิกพื้นผิวนา สู่สวนป่าเศรษฐกิจที่ยั่งยืน”

๒. การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของตนเอง เกิดเป็นความรู้ ความเข้าใจ ตกผลึกในการประกอบอาชีพปลูกสวนป่า ก่อนตัดสินใจปลูกได้มีการวิเคราะห์ดิน การคัดเลือกสายพันธุ์ จนสามารถบริหารจัดการสวนป่าได้อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ การปลูก การบำรุงดูแลรักษา การป้องกันไฟ การตัด การแปรรูป การใช้ประโยชน์ และการตลาด

๓. การวางแผนการปลูกสวนป่าอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีผลผลิตอย่างต่อเนื่อง และเพียงพอต่อความต้องการใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมของตนเอง เกิดเป็นความยั่งยืนในอาชีพ

๔. การผสมผสานความรู้ทางวิชาการกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเจาะน้ำมันจากต้นยางนาเพื่อใช้เป็นพลังงานทดแทน

องค์ความรู้จากการเจาะน้ำมันจากต้นยางนา

วิธีการเจาะนี้ใช้ศึกษาสำหรับต้นยางนาที่มีขนาดความโตของลำต้นมากกว่า ๘๐ เซนติเมตร อายุ ๑๕ ปี ขึ้นไป โดยขนาดลำต้นมากกว่า ๑๐๐ เซนติเมตร สามารถเจาะ ๒ รูได้ สูงจากพื้นดินประมาณ ๓๐-๔๐ เซนติเมตร ความชันของรู ๔๕ องศา ลึก ๑๕-๒๐ เซนติเมตร ที่ระยะเวลา ๗-๑๒ ชั่วโมง

ช่วงเวลาที่เจาะ ๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น. ที่ระยะเวลา ๑ คืน แล้วจึงเก็บน้ำยางในวันถัดไป ในส่วนของน้ำยางสามารถนำมาผสมใส่น้ำมันดีเซลใช้ได้เลย ส่วนตะกอนท้ายขวดใช้ทำกระบองซีโต้ (เชื้อไฟ) และใช้ทำชันยาแนวเรือ เมื่อเจาะทิ้งไว้ประมาณ ๑ วัน น้ำมันยางจะหยุดไหล เพราะมีการสร้างยางเหนียวมาปิดแผลไว้ ถ้าจะให้ไหลต่อต้องใช้ตะกอนเหล็กคม ๆ เหมือนช้อนชูดยางเหนียวออก จากรูทั้งหมด ทั้งนี้ จากการสังเกตของเกษตรกร พบว่า ยางแดง (เนื้อไม้สีแดง) จะให้น้ำมันมากกว่ายางขาว (เนื้อไม้สีขาว)

องค์ความรู้จากการปลูกไผ่ชางหม่น

วิธีการคัดเลือกพันธุ์ไผ่ จะศึกษา และหาแหล่งพันธุ์ที่มีอายุเหลือการให้ผลผลิตนานหลายปีและการปลูกโดยใช้ระยะปลูก ๔x๔ เมตร สลับฟันปลา และระยะเวลา ๒-๓ ปี ไม่ต้องกำจัดวัชพืช ใบจะคลุมดินเป็นปุ๋ย ประหยัดค่าจ้างในการกำจัดวัชพืช

กฤษณา *Aquilaria* sp.

นาวาโทไพโรจน์ พิริยะประสาทกุล

เกษตรกรจากจังหวัดระยอง เกษตรกรดีเด่น

รางวัลชนะเลิศ อันดับที่ ๒

ข้อมูลทั่วไป

อายุ : ๖๗ ปี

การศึกษาสูงสุด : ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาไฟฟ้ากำลัง

อยู่ปัจจุบัน : เลขที่ ๗๖/๔ หมู่ที่ ๑

บ้านหนองใหญ่ ตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง รหัสไปรษณีย์ ๒๑๑๓๐

โทรศัพท์ : ๐๙ ๖๙๘๒ ๒๖๓๖

ข้อมูลสวนป่า

ประเภทเอกสารที่ดิน : โฉนดที่ดิน

พื้นที่ปลูกสวนป่าทั้งหมด : ๑๓๔-๓-๑๐ ไร่ จำนวน ๓ แปลง

รูปแบบการปลูก : เชิงเดี่ยว (แบ่งพื้นที่ในการปลูก) และผสมผสานระหว่างไม้เศรษฐกิจ ยางพารา ไม้ผล รวมถึงพืชเกษตร (แบ่งพื้นที่ในการปลูก)

ที่ตั้งสวนป่า : หมู่ที่ ๑ บ้านหนองใหญ่ ตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

รายละเอียดของสวนป่า

- ปลูกกฤษณา พ.ศ. ๒๕๓๔, พ.ศ. ๒๕๕๖ และยางพารา พ.ศ. ๒๕๕๗ รวมเนื้อที่ ๕๑-๓-๗๙ ไร่

- ปลูกกฤษณา พ.ศ. ๒๕๔๐, ยูคาลิปตัส พ.ศ. ๒๕๕๖ และยางพารา พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมเนื้อที่ ๔๓-๒-๖๕ ไร่

- ปลูกไม้เศรษฐกิจผสมผสาน เช่น พะยูง ประดู่ป่า แดง ยางนา ตะเคียน สัก กฤษณา ไผ่ขางหม่น ไผ่รวก ทุเรียน พ.ศ. ๒๕๕๘ - พ.ศ. ๒๕๖๕ รวมเนื้อที่ ๓๙-๐-๖๕ ไร่

ความคิดริเริ่มในการปลูกสวนป่า

เกษตรกรในวัย ๓๕ ปี ขณะนั้นยังรับราชการเป็นทหารเรือ ได้มีความสนใจที่จะปลูกไม้ยืนต้นในที่ดินของครอบครัว ซึ่งเดิมปลูกมันสำปะหลัง เมื่อมีฝนตกน้ำฝนจะชะล้างหน้าดินไปเป็นร่องลึก ทำให้หน้าดินพังทลายในแต่ละปี เป็นจำนวนมาก อีกทั้งมันสำปะหลังมีราคาตกต่ำ อีกทั้งมีรายได้ไม่พอค่าใช้จ่าย จึงมีความคิดที่จะปลูกไม้ยืนต้นที่มีค่าทางเศรษฐกิจ เพื่อยับยั้งการพังทลายของหน้าดิน พร้อมทั้งเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ เกษตรกรจึงเริ่มศึกษาหาความรู้จากหนังสือเกี่ยวกับการปลูกไม้เศรษฐกิจ เดิมมีความคิดจะปลูกไม้พะยุง ยางนา สัก แต่มีความกังวลในเรื่องระเบียบกฎหมายข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งเกรงว่าหากปลูกแล้วจะไม่สามารถตัดใช้ประโยชน์ได้จึงได้ตัดสินใจที่จะปลูกกฤษณา โดยขอแบ่งที่ดินของบิดาที่ปลูกมันสำปะหลังเพื่อมาปลูกไม้เศรษฐกิจ

ความพยายามฟันฝ่าอุปสรรค

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ เกษตรกรได้ใช้เวลาในช่วงวันหยุดราชการ เริ่มเสาะหา กล้าพันธุ์กฤษณาหลากหลายสายพันธุ์มาสะสมไว้ เนื่องจากเวลานั้นกล้าพันธุ์ไม้หายากมาก อีกทั้งซื้อกล้าสายพันธุ์ดีจากจังหวัดจันทบุรี ตราด และได้ลงมือปลูก ในปีนั้น ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ต้นกฤษณาที่ปลูกไว้มีอายุได้ประมาณ ๗ ปี

มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๔ นิ้ว เกษตรกรได้พยายามหาวิธีที่จะนำต้นกฤษณา มาใช้ทำประโยชน์ โดยศึกษาค้นคว้าข้อมูล จากหนังสือ ดูงานที่ออกบูธตามสถานที่ต่าง ๆ แต่ก็ยังไม่ได้ข้อมูลที่แท้จริง รวมถึงมีการปิดบัง ข้อมูลที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ อีกทั้ง โคนหลอกขายน้ำยาที่จะทำสารน้ำมันกฤษณา เมื่อทดลองนำมาเจาะหรือหยอดดูก็ใช้ไม่ได้ผล ทำให้ต้นไม้ตายเป็นจำนวนมาก มีชาวต่างชาติ นำน้ำยามาให้ทดลองก็ไม่ได้ผลทำให้ต้นไม้ ตายอีก รวมถึงวิธีการเอาตะปุดอก เอาส่วน เจาะ ก็ไม่ได้ผล จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๔๑

จึงได้ภูมิปัญญาชาวบ้านมาทำสารกับไม้กฤษณาอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้ส่วนเจาะลำต้น กฤษณา เอาน้ำยาจากภูมิปัญญาชาวบ้านหยอดทิ้งไว้ประมาณ ๔ ปีขึ้นไป แล้วตัด ต้นไม้กฤษณานำมาผ่าเอาเนื้อไม้ที่มีสารน้ำมัน บดให้ละเอียด นำมาต้มกลั่น ก็จะได้ น้ำมันกฤษณาเป็นสารหอมระเหย ซึ่งเกษตรกรได้พยายามศึกษาคิดค้นต่อยอด เรื่อยมา จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้ค้นพบวิธีการตากหา ที่สามารถทำให้เกิดสาร กฤษณาในลำต้นมากยิ่งขึ้น

ผลงานความสำเร็จในการปลูกสวนป่า และความยั่งยืนในอาชีพ ผลงานความสำเร็จในการปลูกสวนป่า

จากการปลูกสวนป่าเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๔ จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๖) รวม ๓๒ ปี เกษตรกรได้บำรุงดูแลรักษาสวนป่าอย่างต่อเนื่อง ทำให้ต้นไม้มีการเจริญเติบโตดี ปราศจากโรคและแมลง มีอัตราการรอดตายอยู่ในเกณฑ์ที่ดีโดยมีการลิดกิ่ง ๒ ปีแรก และไม่มี การตัดขยายระยะแต่อย่างใด เนื่องจากเกษตรกรต้องการเก็บต้นไม้ไว้เจาะลำต้นเพื่อกระตุ้นให้เกิดสารกฤษณา อีกทั้งไม่มีการใช้สารเคมี เพราะจะกระทบต่อการสร้างสารของไม้กฤษณา

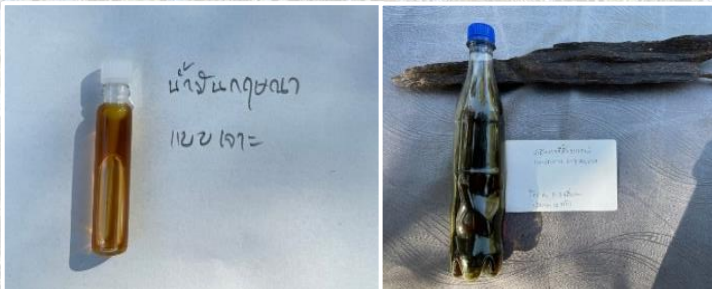
ผลจากความมานะพยายามคิดค้น และทดลองวิธีการทำให้เกิดแก่นไม้กฤษณาของเกษตรกรเรื่อยมาจนประสบความสำเร็จ ทำให้สามารถผลิตสารกฤษณาได้อย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ มีผู้ปลูกกฤษณารายอื่นต่างให้ความสนใจและติดต่อเข้ามาสอบถามเป็นจำนวนมาก ซึ่งเกษตรกรได้ทำผลิตภัณฑ์จากไม้กฤษณาที่สามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรได้เป็นอย่างดีแบ่งเป็น ๒ แบบ คือ ไม้ชิ้น หรือไม้ดำ หรือไม้ตัว ใช้ประโยชน์นำไปจุดธูปวันหอมระเหยจากเนื้อไม้จะมีกลิ่นหอม และน้ำมันหอมระเหย ใช้ประโยชน์นำไปทาตัว กลิ่นหอมติดทนนาน ๘ ชั่วโมง ทั้งนี้ วิธีการถากทา จะไม่สามารถนำมาทำไม้ชิ้น หรือไม้ดำ หรือไม้ตัวได้ เนื่องจากเวลาที่ต้นไม้สร้างสารออกมาน้อย ส่วนใหญ่จะนำไปต้ม กลั่นทำน้ำมันหอมระเหย

นอกจากสวนไม้กฤษณาแล้ว เกษตรกรยังได้ปลูกไม้มีค่าชนิดอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น สัก ประดู่ พะยูง ยางนา ไม้ ฯลฯ นับว่าเป็นการใช้พื้นที่ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ปัจจุบันสวนป่าแห่งนี้สามารถใช้เป็นสถานที่ดูงานเกี่ยวกับไม้กฤษณาแบบครบวงจร และการปลูกสวนป่าเพื่อเศรษฐกิจรวมถึงระบบวนเกษตรให้กับประชาชนผู้สนใจในท้องถิ่นและจังหวัดใกล้เคียง

ความยั่งยืนในอาชีพ

ปัจจุบันสวนป่าสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้เป็นอย่างดี และสร้างอาชีพที่มั่นคงให้กับเกษตรกร โดยไม้กฤษณาจากสวนป่าที่จะนำมาใช้ประโยชน์ได้ดี จะต้องมียุอายุประมาณ ๓๐ ปีขึ้นไป และเมื่อนำมาทำสารได้ทุกต้นแล้ว จะทยอยตัดนำไปใช้ประโยชน์ ในแต่ละปีเกษตรกรจะปลูกต้นกฤษณาทดแทนต้นที่ตัดไป โดยใช้กล้าไม้ที่ขึ้นเองภายในสวนป่านำไปปลูกในแปลงอื่นต่อไป

การปลูกสวนป่าของเกษตรกรสามารถสร้างรายได้ต่อเนื่องตลอดทั้งปี โดยในปีที่ผ่านมา มีรายได้หลักจากการต้มสกัดน้ำมัน ประมาณ ๑.๕ กิโลกรัม หรือ ประมาณ ๑๘๐ โตร่าต่อเดือน เฉลี่ย ๒๗๐,๐๐๐-๕๔๐,๐๐๐ บาท/เดือน การทำไม้แก่น หรือไม้ดำ หรือไม้ตัว ประมาณ ๒ กิโลกรัมต่อเดือน เฉลี่ย ๑๐๐,๐๐๐-๑๕๐,๐๐๐ บาท/เดือน นอกจากนี้แล้ว กากที่เหลือจากการกลั่นสามารถนำมาตากแห้งขายได้ เฉลี่ย ๑๐,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ บาท/เดือน รวมถึงเศษไม้ชนิดอื่น ๆ ในสวนป่า นำมาเผาถ่าน สร้างรายได้เพิ่มอีกทางหนึ่งด้วย

บทเรียนของความสำเเร็จ

นาวาโทไพโรจน์ พิริยะประภาสกุล นับได้ว่าเป็นเกษตรกรต้นแบบให้ชุมชนในท้องถิ่นถือเป็นแบบอย่างด้านการปลูกกฤษณาแบบครบวงจร และการปลูกสวนป่าแบบผสมผสานระหว่างไม้เศรษฐกิจ อย่างพารา ไม้ผล รวมถึงพืชเกษตร โดยรายได้หลักมาจากผลิตภัณฑ์สวนไม้กฤษณาที่สามารถทำสารได้ทุกต้น มีการพัฒนาหาวิธีการเพิ่มคุณภาพไม้ให้มีกลิ่นหอมและได้ปริมาณมาก เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและสร้างอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง เพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับชุมชน เพิ่มการกักเก็บคาร์บอนไดออกไซด์ และส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในรูปแบบของป่าครอบครัวหรือวนเกษตร เกิดความยั่งยืนในอาชีพ อีกทั้งเป็นสถานที่ศึกษาดูงานแบบครบวงจรให้กับประชาชนผู้สนใจ

หลักคิดในการทำงาน

เกษตรกรมีหลักคิดในการทำงานที่สำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จในอาชีพ ดังนี้

๑. มีการเรียนรู้ตลอดเวลาอย่างสม่ำเสมอ ไม่หยุดที่จะศึกษาหาความรู้ พัฒนาตนเอง และสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อนำองค์ความรู้มาปรับใช้กับงานที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

๒. มีความเข้าใจนำข้อผิดพลาดหรือปัญหาอุปสรรคที่เคยพบนำมาปรับ และใช้เป็นบทเรียนเพื่อไม่ให้เกิดการผิดพลาดซ้ำซ้อน

๓. มีความคิดเชิงบวก ไม่คิดย่อท้อต่ออุปสรรคถึงแม้จะประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย สร้างความมั่นคงเพื่อให้เกิดความยั่งยืนที่จะพัฒนาทำต่อไป และมีความเชื่อในสิ่งที่ตั้งใจว่าจะต้องทำได้ดียิ่งขึ้น ประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับได้อย่างแน่นอน

๔. มีจิตสาธารณะที่จะช่วยเหลือผู้คน สังคม คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม มีความคิดที่อยากช่วยเหลือสังคมให้ดีขึ้น ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สร้างพื้นที่สีเขียวให้กับชุมชน และเผยแพร่ความรู้ที่ตนเองมีให้กับผู้สนใจ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑. ความมุ่งมั่น ตั้งใจจริง และอดทนทำในสิ่งที่คนทั่วไปมองว่าเป็นเรื่องยุ่งยาก
๒. การค้นคว้าหาความรู้ ศึกษาดูงาน และเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของตนเอง เกิดเป็นความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาในสิ่งที่ทำให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป จนประสบความสำเร็จ
๓. การวางแผนการปลูกสวนป่าอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีผลผลิตอย่างต่อเนื่อง
๔. มีทักษะการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา มีความเชื่อมั่นในข้อมูลและองค์ความรู้ที่มีในการทำงาน ทำให้สามารถตัดสินใจหรือแก้ปัญหาได้อย่างตรงประเด็น
๕. มีการบริหารจัดการที่ดีทั้งระบบ ทำให้สวนป่าได้รับการบริหารจัดการออกมาอย่างดี ตั้งแต่ต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำ
๖. มีความกล้าเปิดใจที่จะลองสิ่งใหม่ ๆ พร้อมการเตรียมตัวรับมือกับผลที่ตามมาได้ เป็นอย่างดี และได้ทดลองใช้วิธีการต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จ แม้จะเจออุปสรรคมากมาย
๗. มีความใส่ใจสวนป่าของตนเอง หลังการปลูกมีการดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ตามหลักทฤษฎีวิทยาศาสตร์ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสวนป่า มีการติดตามผลอยู่อย่างสม่ำเสมอ

องค์ความรู้ในการทำให้เกิดสารในไม้กฤษณา

ด้วยภูมิปัญญาชาวบ้านพบว่าไม้กฤษณาจะสามารถสร้างแก่นขึ้นมาได้สามารถใช้แทนธรรมชาติได้ ๑๐๐% โดยสามารถนำมาแปรรูปเป็นน้ำมันหอมระเหยหรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีวิธีการทำดังต่อไปนี้

๑. วิธีการใช้สว่านเจาะลำต้นเป็นแถวตรงขึ้นไปสู่ยอดระยะห่างของแถวแต่ละแถว และระยะห่างแต่ละรู ห่างกันประมาณ ๑๐ เซนติเมตร รูที่เจาะจะเอียงทำมุมกับต้นไม้ประมาณ ๑๕ องศา แล้วใช้น้ำยาจากภูมิปัญญาชาวบ้านหยอดทิ้งไว้ประมาณ ๔ ปีขึ้นไป เมื่อครบระยะเวลา จึงตัดต้นกฤษณานำมาผ่าเอาเนื้อไม้ที่เป็นเส้นดาร์อบรูที่เจาะเพื่อนำไปทำไม้ชิ้น หรือไม้ดำ หรือไม้ตัว โดยใช้สว่านแทงเอาเนื้อไม้ที่เป็นสีขาวออกให้หมดเหลือแต่เส้นไม้สีดำ แล้วนำตัวไม้สีดำมาทำความสะอาดภายในรูสว่านที่เจาะไว้ให้เหลือแต่เส้นไม้สีดำบางๆ ถึงจะนำไปจำหน่ายได้ ส่วนไม้กฤษณาที่เป็นเส้นไม้สีดำแต่ไม่สามารถทำไม้ตัวได้ นำมาสับคัดแยกเอาเนื้อไม้สีขาวออกเหลือแต่เส้นไม้สีดำ แล้วนำไปบดละเอียดเพื่อนำไปเข้าหม้อต้มใช้ประมาณ ๑๘ กิโลกรัมต่อ ๑ หม้อ จะได้น้ำมันหอมระเหยออกมาประมาณ ๓ ถึง ๕ โตร่า ต่อ ๑ หม้อ แล้วแต่คุณภาพของเนื้อไม้ที่ได้มา

๒. วิธีการถากหา เมื่อต้นไม้มีอายุได้ประมาณ ๑๐ ปี เราก็จะทำการใช้มีดถาก ต้นไม้ให้ถึงเนื้อไม้หน้ากว้างประมาณ ๕ ซม. แล้วใช้สารที่ผสมไว้แล้วทาตรง บริเวณที่ถาก ต้นไม้ก็ถากก็จะผลิตสารมารักษาแผลที่ถาก ใช้เวลาประมาณ ๑ ปีขึ้นไป ก็ไปถากเอาเนื้อไม้ที่ทาสารไว้จะมีลักษณะเป็นเสี้ยนดำ แล้วก็ทาสาร บริเวณที่ถากเนื้อไม้อีกครั้งหนึ่ง เมื่อได้เวลาอีก ๑ ปี ก็ไปถากเอาเสี้ยนดำอีกครั้ง ทำซ้ำแบบนี้ได้ประมาณ ๓-๔ ครั้ง ลำต้นก็ถากจะเหลืออยู่ครึ่งลำต้น ก็จะใช้ ระบบเจาะหยอดน้ำยาอีกครั้งหนึ่ง ทิ้งไว้เป็นเวลา ๔ ปี จึงตัดต้นไม้มาต้มหรือ ทำไม้ชิ้นต่อไป ส่วนไม้ที่ถากมาแต่ละปีก็นำมาสับคัดแยกเอาเนื้อไม้สีขาวออก เหลือไม้ที่เป็นเสี้ยนดำ นำไปบดให้ละเอียดแล้วนำไปต้มในหม้อต้ม ใช้ประมาณ ๑๘ กิโลกรัมต่อ ๑ หม้อ จะได้น้ำมันหอมระเหยออกมาประมาณ ๓ ถึง ๕ โตร่า ต่อ ๑ หม้อ แล้วแต่คุณภาพของเนื้อไม้ที่ได้มา

ក្រូចណា *Aquilaria* sp.

นางดลพร กรณทิพย์

เกษตรกรจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี เกษตรกรดีเด่น
รางวัลชนะเลิศ อันดับที่ ๓

ข้อมูลทั่วไป

อายุ : ๔๐ ปี

การศึกษาสูงสุด : ปริญญาตรี สาขาการจัดการ

สถานภาพ : สมรส

ที่อยู่ปัจจุบัน : เลขที่ ๑๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลประสงค์

อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี รหัสไปรษณีย์

๘๔๑๗๐ โทรศัพท์ : ๐๘ ๔๔๔๐ ๖๒๑๙

ข้อมูลสวนป่า

ประเภทเอกสารที่ดิน : หนังสือรับรองการทำ
ประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.)

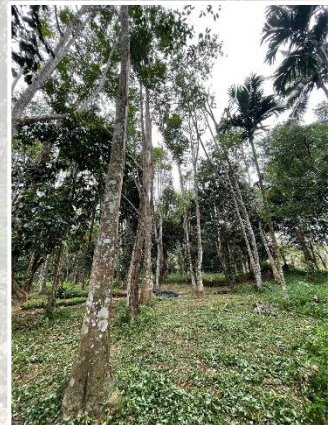
พื้นที่ปลูกสวนป่าทั้งหมด : ๑๒ ไร่ จำนวน ๑ แปลง

รูปแบบการปลูก : ปลูกกฤษณาเป็นแถวสลับกับไม้ผล

ที่ตั้งสวนป่า : บ้านเกาะมุกด์ ตำบลประสงค์ อำเภอ
ท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รายละเอียดของสวนป่า

- ปลูกกฤษณา ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ เนื้อที่ ๑๒ ไร่ ระยะ
ปลูก ๒x๘ เมตร เป็นแถวสลับกับไม้ผล ได้แก่ ทุเรียน
มังคุด ลองกอง สละ และมีไม้พื้นล่างอีกหลายชนิด
เช่น กาแฟ พริกไทย

ความคิดริเริ่มในการปลูกสวนป่า

ครอบครัวของเกษตรกรได้ปลูกไม้กฤษณาซึ่งเป็นไม้หายากไว้ในสวนผลไม้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยมีแนวความคิดปลูกต้นไม้ในรูปแบบวนเกษตร ลักษณะไม้เศรษฐกิจผสมกับไม้ผลและไม้พื้นล่างต่าง ๆ เพื่อการใช้ประโยชน์พื้นที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ มีความหลากหลาย และเกิดความยั่งยืนในอนาคต ตลอดจนเป็นแบบอย่างให้กับชุมชนท้องถิ่น โดยในขณะนั้นครอบครัวของเกษตรกรเองยังไม่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำให้เกิดสารในต้นกฤษณาแต่อย่างใด ในเวลาต่อมา เกษตรกรคิดว่า ไม้กฤษณาที่ปลูกไว้จะนำมาใช้ทำประโยชน์ผลิตเป็นน้ำมันกฤษณาขายได้แล้ว จึงได้ติดต่อหาผู้ที่รับจ้างทำให้ไม้กฤษณาเกิดสาร โดยวิธีการเจาะลำต้นและฉีดสารเร่ง แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ อีกทั้งยังทำให้ต้นไม้ในสวนยืนต้นตายไปจำนวนหลายต้น เกษตรกรจึงเริ่มศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากกลุ่มไม้หอมต่าง ๆ รวมทั้งศึกษาดูงาน และนำกลับมาทดลองทำในแปลงสวนป่าของตนเองจนประสบความสำเร็จ

ความพยายามฟันฝ่าอุปสรรค

ในช่วงแรกที่ไม้กฤษณายังมีอายุน้อยนั้น เกษตรกรมีรายได้บางส่วนจากไม้ผล เช่น ทุเรียน มังคุด และมีความพยายามที่จะสร้างรายได้เพิ่ม จึงนำไม้พื้นล่างได้แก่ พริกไทยมาปลูกให้เลื้อยขึ้นไปบนต้นกฤษณา รวมทั้งนำกาแฟมาปลูกร่วมในสวนป่า

ต่อมาเมื่อไม้กฤษณามีความโตและมีอายุที่เหมาะสม ได้ติดต่อผู้ที่ทำไม้กฤษณาขาย แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ และส่งผลให้ไม้กฤษณาบางส่วนยืนต้นตาย จึงได้ศึกษา สังเกต และทำการทดลองใช้สารต่าง ๆ ในแปลงไม้กฤษณาของตนเองโดยวิธีการลองผิดลองถูก จนสามารถคิดสูตรน้ำยาเร่งสารกฤษณาได้สำเร็จ และสามารถขายไม้กฤษณาในแปลงของตนได้ โดยเกษตรกรมีความคิดว่า หากสามารถกลั่นไม้กฤษณาเป็นน้ำมันได้จะเพิ่มมูลค่าขึ้นอีก หลังจากที่ได้ศึกษาข้อมูล และทราบถึงวิธีการ รวมถึงความต้องการของตลาดไม้กฤษณา จึงวางแผนสร้างโรงกลั่นไม้กฤษณาขึ้น แต่ก็ต้องใช้เงินในการลงทุนมาก จึงได้ปรึกษากับทางธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อขอกู้เงินมาลงทุนสร้างโรงกลั่น และได้ขอจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้ชาวบ้านในพื้นที่

ผลงานความสำเร็จในการปลูกสวนป่า และความยั่งยืนในอาชีพ ผลงานความสำเร็จในการปลูกสวนป่า

การปลูกไม้กฤษณาผสมกับไม้ผล หรือแบบวนเกษตรมาเวลา ๒๐ กว่าปี ทำให้ต้นไม้ในสวนไม่มีโรคและแมลงรบกวน ต้นกฤษณามีความแข็งแรง อีกทั้งได้รับปุ๋ยบางส่วนจากการบำรุงดูแลรักษาไม้ผล ทำให้ต้นไม้มีการเจริญเติบโตดี และได้นำเศษเหลือจากการกระบวนการกลั่นน้ำมันกฤษณา ได้แก่ กากกฤษณา และน้ำที่เหลือจากการกลั่น ไปใช้ทำปุ๋ยให้กับต้นไม้ในสวนป่า เป็นการลดค่าใช้จ่ายในการดูแลสวนป่าอีกทางหนึ่ง ซึ่งเกษตรกรได้ปลูกต้นกฤษณาเพิ่มเติมทดแทนต้นที่ตัดหรือตายไป โดยได้เพาะเมล็ดกล้าไม้จากในแปลง

จากความมุ่งมั่นพยายามศึกษาหาความรู้ของเกษตรกรและครอบครัว ปัจจุบันสามารถสร้างเนื้อไม้กฤษณาที่นำมากลั่นและผลิตเป็นน้ำมันขายได้ และได้พัฒนาการบริหารจัดการสวนไม้กฤษณาของตนเองให้ได้ผลผลิตมากขึ้น ตลอดจนต่อยอดการผลิตน้ำมันกฤษณา โดยการขยายโรงกลั่น และติดต่อสวนไม้กฤษณาแปลงอื่น ๆ เพื่อทำการเร่งสารกฤษณาและรับซื้อเข้าสู่กระบวนการผลิต เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน ทั้งยังได้นำความรู้และประสบการณ์มาแนะนำให้แก่ผู้ที่สนใจปลูกไม้กฤษณาใช้เป็นแบบอย่างในการประกอบอาชีพ

ความยั่งยืนในอาชีพ

นับตั้งแต่เกษตรกรและครอบครัวได้ปลูกไม้กฤษณา ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๖) รวมระยะเวลา ๒๔ ปี ไม้กฤษณาสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวอย่างมั่นคง โดยเริ่มมีรายได้จากการขายชิ้นไม้สักกฤษณาซึ่งเป็นผลผลิตจากสวนป่าของตนเอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นมา เฉลี่ยปีละ ๗๐๐,๐๐๐ บาท และในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เริ่มมีรายได้จากการกลั่นน้ำมันกฤษณา

จากโรงงานของตนเอง ประมาณ ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และมีการรับซื้อไม้กฤษณา เป็นท่อนจากชาวบ้านที่นำมาขาย ราคา กิโลกรัมละ ๕๐ บาท ในส่วนของการจ้างแรงงานในการสับไม้กฤษณา คิดเป็นราคาเหมาประมาณ ๑๒,๐๐๐ บาทต่อไม้กฤษณาสับ ๑ ตัน และค่าแรงในการเปิดหน้าทาสารรมน้ำยาประมาณ ๓,๐๐๐ บาท ได้ไม้ ๑ ตัน

บทเรียนของความสำเร็จ

ปัจจุบันกล่าวได้ว่าเกษตรกรประสบความสำเร็จในการปลูกไม้กฤษณาเป็นอาชีพได้อย่างแท้จริง โดยมีการจัดตั้งโรงกลั่นไม้กฤษณาเพื่อผลิตน้ำมันเป็นของตนเอง รวมถึงจัดตั้งแหล่งรับซื้อไม้จากสวนของผู้ปลูกในพื้นที่ สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัว และต่อยอดเป็นวิสาหกิจชุมชนเกิดการจ้างแรงงานให้กับชุมชนในท้องถิ่น ทำให้ผู้ที่สนใจปลูกไม้กฤษณาเกิดความเชื่อมั่น และหันมาสนใจการปลูกไม้กฤษณาเป็นอาชีพมากขึ้น ซึ่งเกษตรกรได้ใช้สวนป่า และโรงกลั่นน้ำมันกฤษณาเป็นที่ศึกษาดูงาน ให้กับผู้ที่สนใจจะปลูกไม้กฤษณา และบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการทำธุรกิจไม้หอมแบบครบวงจร ตั้งแต่การเพาะต้นกล้า การทำสารเร่งกฤษณา การกลั่น และการตลาด

หลักคิดในการทำงาน

เกษตรกรมีหลักคิดในการทำงานที่สำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จในอาชีพ ดังนี้

๑. มีความคิดที่จะสร้างมูลค่าจากการปลูกไม้กฤษณา และเป็นตัวอย่างให้กับชุมชนใกล้เคียง
๒. มีความใฝ่รู้ และพยายามศึกษา สังเกต วิเคราะห์ และทดลอง มีความกล้าที่จะลองผิดลองถูกจนพบวิธีการที่ดีที่สุด
๓. มีจิตสาธารณะ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักช่วยเหลือและสนับสนุนผู้อื่น เพื่อแบ่งปันสิ่งดี ๆ ให้ผู้คนรอบข้างและสังคม
๔. ต้องรู้จักเรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ถือเอาเป็นบทเรียนเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดซ้ำซ้อน และไม่ท้อถอยต่อปัญหาและอุปสรรค

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑. ตั้งใจศึกษาหาความรู้ในสิ่งที่สนใจด้วยความมุ่งมั่น หมั่นศึกษาหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และจดบันทึกประสบการณ์ที่พบเจอและไม่หยุดที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ แล้วนำองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับมาใช้ในการดูแลสวนป่า การค้นคว้าหาความรู้ ศึกษาดูงาน และเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของตนเอง เกิดเป็นความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาในสิ่งที่ทำให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป จนประสบความสำเร็จ
๒. นำความรู้ต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนการบริหารจัดการสวนป่าฤๅษณา โดยใช้หลักการแบบวนเกษตร อีกทั้งมีการอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างเหมาะสมกับพื้นที่ ทำให้มีผลผลิตอย่างต่อเนื่อง ทั้งผลผลิตทางการเกษตรในระหว่างที่ไม้ฤๅษณายังมีอายุน้อย เช่น กาแฟ พริกไทย สละ ลองกอง ทุเรียน มังคุด เป็นต้น มีทักษะการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา มีความเชื่อมั่นในข้อมูลและองค์ความรู้ที่มีในการทำงาน ทำให้สามารถตัดสินใจหรือแก้ปัญหาได้อย่างตรงประเด็น
๓. มีความกล้าที่จะลองสิ่งใหม่ ๆ และทดลองทำในแปลงไม้ฤๅษณา ทำให้พบผลลัพธ์ใหม่ที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นหนทางสู่ความสำเร็จ เกษตรกรมีการนำองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้รับ มาปรับใช้กับสวนป่าของตน
๔. มีการดูแลสวนป่าอย่างเป็นระบบ และมีการทดลองกระบวนการเร่งสารฤๅษณา โดยวิธีต่าง ๆ ทำให้เกิดผลผลิตอย่างต่อเนื่องมีความใส่ใจสวนป่าของตนเอง หลังการปลูกมีการดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ตามหลักการตามหลักทวนวัฒนวิทยา ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสวนป่า มีการติดตามผลอยู่อย่างสม่ำเสมอ

องค์ความรู้ในการทำให้เกิดสารในไม้กฤษณา

๑. วิธีการถากเปลือกและทาสารที่ลำต้นกฤษณา โดยเริ่มเมื่อไม้มีอายุประมาณ ๘-๑๐ ปี ในปีแรกใช้มีดถากเปลือกให้ถึงเนื้อไม้แล้วนำสารทาตรงบริเวณที่ถากไม้กฤษณา ทิ้งไว้ประมาณ ๑ ปี ก็ไปถากไม้เอาเนื้อไม้ที่ทาสารไว้มากลั่นได้แล้วทิ้งไว้อีก ๑ ปี จึงสามารถ ทำซ้ำได้อีกในส่วนของเนื้อไม้ที่ยังเหลือ ทำแบบนี้ได้ประมาณ ๓-๔ ครั้ง ส่วนไม้ที่ถากนำมาบดเป็นชิ้นละเอียดนำไปต้มทำน้ำมันหอมระเหย หรือนำไปทำเป็นรูปได้

๒. การบำรุงดูแลรักษาต้นไม้โดยใช้วิธีเลียนแบบป่าธรรมชาติ โดยปลูกร่วมกับพืชเกษตรอื่น ๆ เพื่อรักษาความชื้นในแปลง ใช้สารเคมีให้น้อยที่สุดหรือไม่ใช้เลย ตามความเหมาะสมกับสวนป่า

๓. พื้นที่ ปลูกมีความลาดเอียง ระบายน้ำดีหรือไม่มีน้ำขังในแปลง

๔. การมีปลวกเป็นเรื่องที่ดีต่อไม้ในแปลง สามารถทำให้ไม้เกิดสารเองตามธรรมชาติได้

๕. เลือกด้านที่ถากและทาสารต้นกฤษณาให้สอดคล้องกับทิศทางลม (ความชื้น) อย่างมีนัยสำคัญ

๖. น้ำจากการกลั่นนำมาทำเป็นปุ๋ยหมัก และส่วนผสมของสารที่นำไปทาไม้

๗. จะไม่มีการแต่งกิ่งหรือลิดกิ่ง หรือที่แตกออกมาจากโคนต้น เพื่อจะได้เติบโตเป็นต้นใหม่ในอนาคต

ไผ่เตี้ย *Bambusa multiplex* (Lour.) Raeusch. ex Schult. f.

นายกฤษพิพัฒน์ ล้อจรรยาวานิช

เกษตรกรจากจังหวัดบุรีรัมย์ เกษตรกรดีเด่น

รางวัลชมเชย

ข้อมูลทั่วไป

อายุ : ๖๖ ปี

การศึกษาสูงสุด : ปริญญาตรี คณะนิติศาสตร์

สถานภาพ : สมรส

ที่อยู่ปัจจุบัน : เลขที่ ๒๒๕ หมู่ที่ ๙

ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย

จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ ๓๑๑๓๐

โทรศัพท์ : ๐๘ ๐๑๖๘ ๙๑๔๙

ข้อมูลสวนป่า

ประเภทเอกสารที่ดิน : ส.ป.ก. ๔-๐๑ ข.

พื้นที่ปลูกสวนป่าทั้งหมด : ๑๔-๓-๐๙ ไร่

จำนวน ๑ แปลง

รูปแบบการปลูก : ปลูกเต็มแปลง ผสมระหว่างไม้เลื้อยกับยางนา

ที่ตั้งสวนป่า : บ้านสันติสุข หมู่ที่ ๑๐ ตำบลสำโรงใหม่

อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

รายละเอียดของสวนป่า

- ปลูกไม้เลื้อยและยางนา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕

โดยไม้มีระยะปลูก ๒x๒ เมตร

และยางนามีระยะปลูก ๕x๕ เมตร

ความคิดริเริ่มในการปลูกสวนป่า

เดิมครอบครัวของเกษตรกรมีอาชีพทำการเกษตร ปลูกปอ มันสำปะหลัง อ้อย หลังจากที่เกษตรกรเรียนจบ ได้กลับมาช่วยครอบครัวทำการเกษตรเต็มตัว โดยพบว่าปัญหาของการปลูกพืชเกษตร จะต้องลงทุนปลูกใหม่เป็นประจำทุกปี อีกทั้งค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็ค่าแรง ค่าน้ำมัน ปุ๋ย มีราคาสูงขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนราคาขายผลผลิตกลับไม่แน่นอน จึงได้ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับพืชที่ไม่ต้องลงทุนลงแรงเพื่อปลูกใหม่ แต่ให้ผลผลิตเป็นประจำทุกปี ซึ่งพบว่า ไม้เป็นพืชที่มีความเหมาะสม เนื่องจากปลูกง่าย ใช้ประโยชน์ได้เอนกประสงค์ ไม่ว่าจะเป็หน่อหรือลำ อีกทั้งสามารถนำมาทำเป็นไม้พลังงานเชื้อเพลิงผลิตกระแสไฟฟ้าได้ เกษตรกรจึงได้เริ่มปลูกไม้ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ และปลูกไม้ยางนาแทรกในสวนไม้ เพื่อให้ต้นไม้และยางนา แข่งกันสูง โดยได้รับการสนับสนุนกล้าไม้ฟรี จากสถานีเพาะชำกล้าไม้ละหานทราย ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมป่าไม้

ความพยายามฟันฝ่าอุปสรรค

ในช่วงแรกเกษตรกรได้ปลูกไม้ในแปลงมันสำปะหลัง ปรากฏว่า กอไม้มีการตายแล้ง จึงได้พยายามแก้ไขปัญหา โดยขุดสระและให้น้ำแก่ไม้ในฤดูแล้ง เมื่อไม้โตพอที่จะนำมาใช้ประโยชน์ได้ จึงตัดลำมาขาย ช่วงแรก ๆ ประสบปัญหาไม่สามารถขายได้ เนื่องจากการใช้ไม้เพื่อทำเป็นโรงเรือนเพาะเห็ดของชาวบ้านในท้องถิ่นนิยมที่จะใช้ไม้เนื้อแข็งมากกว่า แต่ในระยะต่อมา เมื่อไม้เนื้อแข็งเริ่มหายากและมีราคาแพง จึงหันมาใช้ไม้เพื่อทำโรงเรือนกันมากขึ้น ทำให้เริ่มมีรายได้จากการขายลำไม้

อีกทั้งคนส่วนใหญ่มองว่าไม้เป็นไม้เนื้ออ่อนที่ไม่แข็งแรงทนทาน เกษตรกรจึงพยายามศึกษาค้นคว้าทดลองการทำให้ไม้ไม้สามารถทนทานต่อการทำลายของมอด ก่อนที่จะนำไปใช้ประโยชน์หรือที่เรียกว่าไม้เริมอด โดยนำไม้ไม้แช่ลงในน้ำที่มีส่วนผสมของเกลือและซีเมนต์แทนการใช้สารเคมีจากต่างประเทศซึ่งมีราคาแพง

ผลงานความสำเร็จในการปลูกสวนป่า และความยั่งยืนในอาชีพ ผลงานความสำเร็จในการปลูกสวนป่า

ตลอดระยะเวลาการปลูกสวนป่า เกษตรกรได้บำรุงดูแลรักษาต้นไม้ในสวนป่าเป็นอย่างดี มีการให้น้ำ ใส่ปุ๋ย ป้องกันไฟโดยใช้รถไถทำแนวกันไฟรอบ ๆ สวนป่า และร่องกลางระหว่างแถว มีการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเหมาะสม ต้นไม้ซางหม่นและยางนามีอัตราการเจริญเติบโตอยู่ในเกณฑ์ที่ดี มีอัตราการรอดตายสูง ทำให้ได้ไม้ที่มีคุณภาพดีเป็นที่ต้องการของตลาด ในส่วนของไม้ไม้ได้มีการนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ สามารถจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

ความยั่งยืนในอาชีพ

จากความมุ่งมั่นพยายามในการคิดค้นนวัตกรรมไม้ไร้มอด โดยวิธีการแช่น้ำยาที่มีส่วนผสมของเกลือและซีลีเนียม ทำให้ปัจจุบันเกษตรกรสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับไม้ไผ่ ในการนำไปทำผลิตภัณฑ์ที่เป็นส่วนประกอบของการตกแต่งภายในอาคารที่พักอาศัย เฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ ไม้พลอง ไม้ง่าม (สำหรับใช้ประกอบการเรียนของลูกเสือ เนตรนารี) ไม้เท้า ไม้ถูพื้น เครื่องประดับ การทำถ่านไบโอชา ปุ๋ยจากขุยใบไม้ ฯลฯ ซึ่งสามารถจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้อย่างยั่งยืน โดยในรอบปีที่ผ่านมามีรายได้จากการขายลำไม้ไผ่ขนาดใหญ่ ประมาณ ๔,๐๐๐ ลำ ราคา ลำละ ๔๐ บาท เป็นเงิน ๑๖๐,๐๐๐ บาท การขายลำไม้ไผ่ขนาดเล็ก ประมาณ ๒,๗๐๐ ลำ ราคาลำละ ๓๐ บาท เป็นเงิน ๘๑,๐๐๐ บาท การขายถ่านไบโอชา ๔๐ ถุง ถุงละ ๘๐๐ บาท เป็นเงิน ๓๒,๐๐๐ บาท การขายไม้พลอง ไม้ง่าม สำหรับลูกเสือ เนตรนารี จำนวน ๒,๐๐๐ ด้าม ด้ามละ ๒๐ บาท เป็นเงิน ๔๐,๐๐๐ บาท และการขายปุ๋ยจากขุยใบไม้ ประมาณ ๑๕,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ประมาณ ๓๒๘,๐๐๐ บาท

เกษตรกรถือได้ว่าเป็นตัวอย่างของ ผู้ปลูกสวนป่าแบบครบวงจร ตั้งแต่การปลูก การจัดการ การแปรรูป และการตลาด ซึ่งเกษตรกร ได้มีการจดทะเบียนเป็นผู้ผลิตและผู้ประกอบการ OTOP ปัจจุบันผลผลิตจากสวนป่าสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้อย่างยั่งยืน

บทเรียนของความสำเเร็จ

ปัจจุบันกล่าวได้ว่าเกษตรกรประสบความสำเร็จในการปลูกไม้เป็นอาชีพ โดยสามารถนำไม้ไผ่มาแปรรูปจำหน่ายเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย อีกทั้งคิดค้นวิธีการทำไม้ที่ไร้ผด ซึ่งเป็นการเพิ่มความทนทานในการใช้งานและเพิ่มมูลค่าให้ไม้ไผ่ ทำให้ไม้จากสวนของเกษตรกรเป็นที่ต้องการของลูกค้า นอกจากนี้ เกษตรกรได้มีจิตศรัทธาบริจาคไม้ไผ่ที่ผ่านการแช่น้ำยาแล้ว เพื่อสร้างศาลาธรรมสังเวช ห้องน้ำ โรงครัว ให้วัดโธร์ทรายทอง ในอำเภอละหานทราย เพื่อประโยชน์สาธารณกุศล และเกษตรกรได้มีแนวคิดที่จะช่วยสนับสนุนกองทุนเพื่อการศึกษาให้กับโรงเรียนในชุมชน โดยให้นักเรียนนำไม้ไผ่จากสวนป่าของตนเอง มาประดิษฐ์ทำผลิตภัณฑ์พวงกุญแจจำหน่ายเป็นรายได้เข้ากองทุนเพื่อการศึกษา รวมถึง สวนป่ายังใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการปลูกไม้ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ ให้กับคณะบุคคล หน่วยงาน นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนผู้ที่สนใจในจังหวัดบุรีรัมย์ และพื้นที่ใกล้เคียง ได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้เพื่อเป็นแบบอย่างต่อไป

หลักคิดในการทำงาน

เกษตรกรมีหลักคิดในการทำงานที่สำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จในอาชีพ ดังนี้

๑. ต้องทำให้เกษตรกรด้วยกันเห็นตามความเป็นจริงว่า สิ่งที่ดี สามารถทำได้จริง และพยายามชี้ทางรอด ด้วยการปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่างก่อน
๒. การปลูกไม้ ต้องตอบโจทย์แก้ปัญหาหมอดกไม้ไฟให้ได้ และได้การยอมรับจากเกษตรกรผู้ปลูกไม้ไฟด้วยกัน
๓. ควรปลูกพืชอื่น ๆ เสริมเข้าไปในสวนป่าเพื่อก่อให้เกิดรายได้เพิ่ม เช่น ดอกไม้กวาด ไม้ซี้เหล็กกินยอด

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑. ความอดทน และมุ่งมั่น ตั้งใจจริง
๒. การค้นคว้าหาความรู้ ศึกษาดูงาน และเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของตนเอง ลองผิด ลองถูก เกิดเป็นความรู้ ความเข้าใจ จนนำไปสู่ความสำเร็จ
๓. การวางแผนการปลูกสวนป่าอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีผลผลิตอย่างต่อเนื่อง
๔. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมองการณ์ไกล
๕. การรู้จักที่จะต่อยอดและพัฒนาไปสู่การทำธุรกิจไม้ไฟแบบครบวงจร

องค์ความรู้เกี่ยวกับไฟ

๑. นวัตกรรมไฟไร้หมอด

เพื่อให้ไม้ไฟสามารถทนทานต่อการทำลายของหมอดก่อนที่จะนำไปใช้ประโยชน์ หรือที่เรียกว่าไฟไร้หมอด แทนการใช้สารเคมีจากต่างประเทศ เกษตรกรได้คิดค้นวิธีการ โดยการเจาะรูตามลำปล้อง และนำไม้ไฟแชลงในน้ำที่มีส่วนผสมของเกลือและซีเถ้าถ่าน มีอัตราส่วน ดังนี้ ซีเถ้า ๑๐ ถุงปุ๋ย เกลือ ๑๐ ถุงปุ๋ย (๒๕ กิโลกรัม/ถุง) น้ำเปล่า ๑๕ คิว ชนิดของเกลือที่ใช้คือเกลือสินเธาว์ หรือเกลือทะเล แช่เป็นระยะเวลา ๒๐-๓๐ วัน โดยน้ำเกลือและซีเถ้าจะดึงสารที่ใช้เป็นอาหาร

ของมอดจากลำไผ่ออกมา สำหรับขนาดของบ่อที่ใช้แช่ไม้ไผ่ มีขนาดกว้าง ๑.๕ เมตร ความยาว ๗ เมตร ความลึก ๑.๕ เมตร เมื่อแช่เสร็จแล้ว นำไปผึ่งแดดให้แห้ง จากนั้นทำความสะอาด พร้อมใช้งานตามความต้องการ

๒. การจัดการสวนไม้ไผ่และการใช้ประโยชน์

การจัดการสวนไม้ไผ่ โดยการเลือกตัดไม้ไผ่ลำแก่ ๆ พร้อมใช้งานก่อน โดยไม่ปล่อยให้ตายคากอ ซึ่งจะช่วยให้เนื้อไม้ไผ่ไม่มีคุณภาพ และเป็นการช่วยให้แตกหน่อลำอ่อน ๆ ขึ้นมาเรื่อย ๆ จากรุ่นสู่รุ่นอย่างสวยงาม

สำหรับไม้ไผ่ที่ใช้ ต้องเป็นไม้ไผ่ที่แก่ มีลำต้นมีสีเขียวเข้มออกเหลืองและน้ำตาลอ่อน ซึ่งเป็นเนื้อไม้ไผ่ที่ใช้งานได้ดี มีประสิทธิภาพ เนื้อไม้ให้ความแข็งแรงเป็นอย่างดี

การปลูกไม้ยางนาคู่กับไม้ไผ่ เนื่องจากไม้ยางนาเป็นไม้ที่มีลำต้นเปลาตรง เมื่อนำมาปลูกร่วมกัน จะช่วยทำให้ไม้ไผ่สูงเปลาตรงตามต้นไม้ยางนา ปลายยอดไม้ไผ่จะไม่โน้มตามน้ำหนักและแรงลม ทำให้ได้ลำไผ่ที่มีคุณภาพตามต้องการ อีกทั้งเป็นการปลูกเพื่อการอนุรักษ์ไม้ยางนา ซึ่งนับวันเป็นไม้ป่าหายากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัจจัยความสำเร็จต่อ อาชีพปลูกสวนป่า

คุณสมบัติส่วนบุคคล

- มีเงินทุนสำรองเพียงพอต่อการปลูก และบำรุงรักษา
- อายุ : เริ่มต้นเร็วมีโอกาสประสบความสำเร็จเร็ว
- ความอดทน มุ่งมั่นตั้งใจจริง
- ประสบการณ์ : การลองผิดลองถูก และการศึกษาดูงานผู้ที่ประสบความสำเร็จ
- การวางแผนและบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ
- แนวคิด-ความคิดสร้างสรรค์ และรู้จักพัฒนาต่อยอด
- การสร้างสัมพันธ์ในเครือข่าย และการมีจิตสาธารณะ

องค์ความรู้ทางวิชาการ

- การปลูก การบำรุงรักษา และการจัดการสวนป่า
- การเลือกกล้าไม้สายพันธุ์ดี
- การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารจัดการ
- การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการผลิต
- ภูมิปัญญาท้องถิ่น

พื้นที่

- สิ่งแวดล้อม : ฟ้าป่า แสง ปริมาณน้ำฝน
- ขนาดพื้นที่สวนป่า : มีพื้นที่ปลูกมาก จะมีผลผลิตมาก และสามารถจัดการผลผลิตได้อย่างยั่งยืน
- ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- ชนิดไม้ที่เหมาะสมต่อพื้นที่ปลูก
- เส้นทางการคมนาคม : สะดวก และมีระยะห่างจากแหล่งรับซื้อไม่เกิน 50 กิโลเมตร เสียค่าใช้จ่ายน้อยในการขนส่งวัตถุดิบไปยังโรงงาน

ปัจจัยเสริม

1. นโยบายการสนับสนุนและบริการจากรัฐ
 - ด้านวิชาการ
 - ด้านเงินสนับสนุน
 - ด้านกล้าไม้
 - การอำนวยความสะดวกเรื่องระเบียบและข้อกฎหมาย
2. ด้านเศรษฐกิจและการตลาด
3. ด้านสังคมและแรงงาน

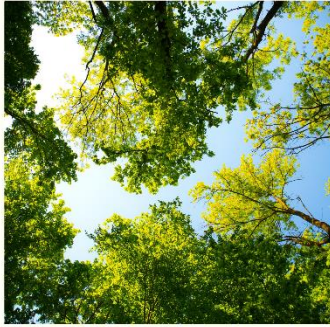
ประสบความสำเร็จ

ทำเนียบเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ สาขาอาชีพปลูกสวนป่า

ลำดับ	ชื่อ	ปี	ที่อยู่
๑	นายจรัส ทองนาค	๒๕๓๐	๙๙ ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา ๒๔๑๙๐
๒	นายทองอินทร์ ราศรี	๒๕๓๒	๑๐๐ หมู่ที่ ๖ ตำบลลาดกระโทง อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ๒๔๑๖๐
๓	นายสุทธีพันธ์ ปรัชญพฤทธิ	๒๕๓๔	๓๔ บ้านปากช่อง ตำบลสนามชัย อำเภอเสถียร จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๑๕๐
๔	นายสมศักดิ์ บุตรปรารมณ	๒๕๓๖	๑๗ หมู่ที่ ๒ ตำบลหัวหวาย อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๑๔๐
๕	นายพลศักดิ์ ธนะประ	๒๕๓๗	๑๓๙ ตำบลแก้งไม้ อำเภอสังขม จังหวัดหนองคาย ๔๓๑๖๐
๖	นายธวัชชัย รูปมงคล	๒๕๓๘	๕๗ หมู่ที่ ๗ ตำบลสระประดู่ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๑๓๐
๗	นายชำนาญ ภัสสร	๒๕๓๙	๒๕๓/๑ ตำบลคลองน้ำไหล อำเภอกลองนลาน จังหวัดกำแพงเพชร ๖๒๑๘๐
๘	นายไสย ศักดิ์เสรีชัย	๒๕๔๐	๕๕ ตำบลยี่สาร อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ๗๕๑๑๐
๙	นายศรายุทธ อัครจุฬามณี	๒๕๔๑	๔๔๔/๑๔ หมู่ที่ ๑๙ ถนนบรบือ-บุรีรัมย์ ตำบลนิคม อำเภอเสถียร จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๑๕๐
๑๐	นายผิน สำราญพันธ์	๒๕๔๒	๒๔ หมู่ที่ ๓ ตำบลดอนคา อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ๗๒๑๖๐
๑๑	นายบุญเพ็ญ นวลฉวี	๒๕๔๓	๑๐ หมู่ ๑ ตำบลศิลาทิพย์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ๑๕๑๓๐
๑๒	นายอาทิตย์ ธรรมเดช	๒๕๔๔	๙๗/๑ ตำบลชะอวด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๑๘๐
๑๓	นายดำรงค์ ผ่องอำไพ	๒๕๔๕	๗๔/๒ ตำบลท่าเรือ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ๙๔๒๑๐
๑๔	นายประจวบ นิก	๒๕๔๖	๑๓๑๑/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลทับคล้อ อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ๙๔๒๑๐
๑๕	นายบำรุงพงษ์ ฟองน้ำ	๒๕๔๗	๒ หมู่ที่ ๓ ตำบลปากช่อง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๕๐
๑๖	นายนาวิ ปรางจิโรจน์	๒๕๔๘	๑๙๔/๒ ตำบลพังตรุ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ๗๑๑๔๐
๑๗	นายสมศักดิ์ ปักเข็ม	๒๕๔๙	๑๙๔/๒ ตำบลพังตรุ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ๗๑๑๔๐

ทำเนียบเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ สาขาอาชีพปลูกสวนป่า

ลำดับ	ชื่อ	ปี	ที่อยู่
๑๘	นายประสิทธิ์ บุญชัยสุข	๒๕๕๐	๘๖ หมู่ที่ ๗ ตำบลทุ่งกระตาดพัฒนา อำเภอหนองก๊ก จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๒๑๐
๑๙	นางมุกดา หนาดสำโรง	๒๕๕๑	๓๕ หมู่ที่ ๑๒ ถนนปอแดง-มูลบน ตำบลจระเข้หิน อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๒๕๐
๒๐	นายทวน บุญส่งแท้	๒๕๕๒	๑๒๔ หมู่ที่ ๕ ตำบลท้อแท้ อำเภอดงหลวง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๑๖๐
๒๑	นายบัวลอย ตุ่มสุข	๒๕๕๓	๔๕/๒ หมู่ที่ ๘ ตำบลโคกสลุด อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๑๑๐
๒๒	นางวรรณภา บุรพชัยศรี	๒๕๕๔	๙ หมู่ที่ ๓ ตำบลวังทอง อำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี ๑๕๒๕๐
๒๓	นายไพรัตน์ ชื่นศรี	๒๕๕๕	๙๙ หมู่ที่ ๗ ตำบลสนามชัย อำเภอเสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๑๕๐
๒๔	นายบัวพันธ์ บุญอาจ	๒๕๕๖	๖๖/๒ หมู่ที่ ๔ บ้านหนองบัวคำแสนใต้ ตำบลด่านช้าง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ๓๙๑๓๐
๒๕	นายคำเตื่อง ภาษี	๒๕๕๗	๙๗ หมู่ที่ ๘ บ้านโนนเขวา ตำบลหัวฝาย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๑๕๐
๒๖	นายสมศักดิ์ แก้วมณีทอง	๒๕๕๘	๑๑/๗๑ หมู่ที่ ๓ ตำบลแก้มอัน อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๕๐
๒๗	นายหนูเคน ทูลคำรักษ์	๒๕๕๙	๒๓๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๑๔๐
๒๘	นางพิกุล กิตติพล	๒๕๖๐	๘ หมู่ ๔ บ้านไร่จันดี ตำบลกะเจ็ด อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ๒๑๑๐๐
๒๙	นางธวัลรัตน์ คำกลาง	๒๕๖๑	๙๑/๑ หมู่ ๖ ตำบลวังกระทะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๑๓๐
๓๐	นายคำนิง เจริญศิริ	๒๕๖๒	๗๗/๒ หมู่ที่ ๑๖ ตำบลชุมแสง อำเภอเสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๑๕๐
๓๑	นายศิริวัฒน์ ศรีสระคู	๒๕๖๓	๑๙๙ หมู่ที่ ๔ ตำบลกำแพง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๑๕๐
๓๒	นายปริญญา ดรุณศรี	๒๕๖๔	๖๐/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลยี่สาร อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ๗๕๑๑๐
๓๓	นายสมพร โส่หิจินดา	๒๕๖๕	๒๐๗ หมู่ที่ ๔ ตำบลนางแล อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ๕๗๑๐๐
๓๔	นายมนรัตน์ วิวิธนากร	๒๕๖๖	๘๖๙ หมู่ที่ ๕ ซอยรังสิต-นครนายก ๕ แขวงประชาธิปไตย เขตธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๓๐

กรมป่าไม้ 61 ถ.พหลโยธิน แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900.
โทรศัพท์. 025614292-3